

Beehazáá Ił Ch'éł'aah

[preamble]

Kót'éego Haz'aah: Baá akohwiindzingo éí ílįgo adaanisjikéesgo nihiisíłá. Áadóó aheelt'éego dóó bee nihá'ahoot'i'ígíí doo handít'áago. Bíla' ashdlaii éí t'áá' áłłsoni bée hólłdziłgo beehwiidoo'aal t'áá nííł'eh dóó aheelt'éego bee ahaanitsáhakeesgo éí bee ahihodíne'enah nahasdzaan bikáagí.

Kót'éego Haz'aah: Diné doo ílįgo baa nitsahakeesgo adeesdee' éí biniinaa t'áá na'níle'dii ábi'dil'í. Biniinaa diné bini' dazłį' dóó nahasdzáán t'áá níít'ée bíla' bee hideeznáá ashdlaii t'áá biniik'eh hadeesdizh nízingo bee bá haz'áá doo dóó yoodłánígíí dóó doo yináłłdizidgo dóó doo bini' si'áago t'áá áłłsoni ni'hookáá' dine'é aláahdi bee ba'akohwiidzin doo.

Kót'éego Haz'aah: Tsí'dó doo t'áá gééda bíla' ashdlaii' ách'aa' hadeesdizh nizingo t'áadoo le'é bee bidiljishgo biniinaa éí bíla' ashdlaii t'áá áłłsoni bee baahochį'go beehazáanii bá alyaa.

Kót'éego Haz'aah: Tsída aláahdi ach'įhol'į k'é wolyé hígíí dine ałaa at'éhígíí kéyah yee da'ahootą doo biniiyé.

Kót'éego Haz'aah: Bíla' ashdlaii kéyah dahnidahaaz'áago yee da'ahótą'ígíí yik'éhgo deiyíłníshígíí yee háádaashzífłh bíla' ashdlaii bee baa ákohwiiniidzinígíí binahjį' bíla' ashdlaii ílįgo baanitsínáhoodeeskééz. Diné dóó sánii t'áá łá'í nízinigo aheeltéego bá adahazł'į éé bina;hjį' diné beeina' náás noosééł dóó iiná yá'át'éehii néididooléelgo bá bichą' hwííłóone'.

Kót'éego Haz'aah: Kéyah yá nídaazínígíí yee ádáhadaasdzíłh kodóó nídidoolyééł ahił nideiilnishgo kéyah nidahaz'áago yee do'ahótą'ígíí bił náhasdzáán t'áá níít'ée bidine'é yee hodísin doo. Bíla' ashdlaii bee baa hóch'į'ígíí doo t'áá bí bini' k'ehgo hiinánánígíí.

Kót'éego Haz'aah: T'áá áłłsoni yaa akoníłzin díí bee baa hóchį'ígíí dóó t'áá yíník'eh iináago aláah áníłłsohgo baa nitsá'hákeesgo binahjį' baa ákohwiiniidzinígíí bee ha'oodzífłh.

K'ad Kót'e Áłah' Azłį'ígíí Yee Ák'ihadaasdzíí

Díí nahasdzáán bee bá ha'adziih bíla' ashdlaii bee baa hóchį'ígíí bik'ehgo ó'ool'íłłdoo biniiyé, bíla' ashdlaii t'áá áłłso bá áté dóó kéyah t'áá át'é sinilígíí bá'at'é, t'aalá'įjinízinigo dóó bíla ashdlaii nináníł'áajį' ádíyólłą' dooleel díí ha'oodzii'ígíí. Bíla' ashdlaii áłahjį' bini'nilíidoo dóó yee náásgóó anootįłdoo. Áadóó bee ó'hoo'áahdoo nee'ni'jį' bee hodíłzindoo díí bee'aahóchį'ígíí dóó yíník'ehgo bee náás 'iiná yidíłdoo díí kéyah haz'áadoo dóó tówónanígóó be hólłzildoo t'áá áłłsohjigo dóó bik'eh 'ééhozin doo dóó dilyindoo naat'áanii kéyah yándaazínígíí bitahgo aadóó diné yił kééhat'įni yásizínígíí bił haz'áajį.

Łáa'ii Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Bíla'ashdaii t'áá áłłsoh yíník'ehgo bidizhchįh dóó aheelt'eego ílįgo bee baahóchį'. Eíí hání' dóó hánítshakees hwiíhdaasya' eíí binahjį' ahidiníłnággo álíleek'ehgo k'é bee ahił niidłį.

Naaki Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá ájít'é beehá haz'ą' haahóchį'go dóó yíník'ehgo nijigháo kodóó bee hoo'a'ígíí bik'ehgo t'áadoo bee' al'áą'át'éhégóó. Jó díí dóone'é idłínígíí, hakágí anoolnínígíí, asdzání dóó diné idłįhígíí dóó nihizaad áádóó nihe'oodla' áádóó nihiwáashindoon baa nitsiikeesígíí áádóó bee ndahsiidzinígíí, dóó nihikéyah dóó nihi'dizhchįh jį' bee nihaahóchi'.

Kodóó nasgóó doohaadeet'éégodah bee ahantsiikeesda dooléel nihiwáashindoon át'éhágíí dóó nihił haz'ánígíí doodaii' tówónanígóó kéyah adahoot'éhígíí doodaii' kéyah nijigháádéé' azaáshį' t'ásahdii bił haz'ąandi, áádóó naná'ła'bígó bikáá' kéhojít'įgo azhąshį' doo t'áá bi adahnahat'áda ndi doodaii' t'ááhó ádahnahwii jít'áhígíí t'áá bi'oh ndi.

Táa Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá ájít'é bee há haz'ą' iiná'ázhdoolíłłgo áádóó 'áłłó t'áá yíní k'ehgo hólłzilgo hólł haz'áadoo.

Dįį Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Ła'dah éí doo naalteeh'é dooleel da dóó dooháida yá naal a'í dooleel da dóó doo naalteh'é adoolniilgo doo bee haz'áada.

Ashdla' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá heíida éí doo atídoolníłda áádóó 'áłłó doo t'áá na'níle'dii diné doo íłłįgo baa tsehodidookosda.

Hastáá Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsí'dí T'áá ájít'e há bee haaz'ą' haa'akowhiindzingo t'áá áłłsohjį' bíla'ashdlaii jįłįgo bee haz'áanii yeehas'ą.

Tsosts'id Góne' Yisdzohígíí

Tsí'dí t'áá ájít'e ahejít'é bee haz'aanii binahjį' dóó doo ho'doolch'įh da dooleel aheelt'éego haahóchį' bee haz'ánii binahjį' t'áá ajíłłsoh éí hak'ésti' haahóchį'go binahjį' doo hodoolch'į da díí doo bił adodizh da. Kwe'é bee ha'oodzihígíí doo ooch'įd habizhdiyool łaal da.

Tseebíí Góne' Yisdzohígíí

Tsí'dí t'áá ájįłtsoh bee háhaz'ą́ t'áa doole'é há hasht'e doolníłgo wááshindoon áájí yá 'ééhósinígíí ákót'éego bee haz'áanii bee há'ahoot'í' yęę bíłaszihgo.

Náhást'éí Góne' Yisdzohígíí

T'áá háida éí biniinaanii ádingo doo bi'didool tsoolda dóó doo yah'adoolt'eeł da dóó doo ch'i dinóol cheel da.

Neeznáá Góne' Yisdzohígíí

T'áá ájįłtsoh bee há'ahóót'í' t'áá aheel t'éego diné binóół há baahwinit'į́go doo háájída ach'íhjí nilígíí binóół éí há yaa nídáast'į́dgo yee nidahodoo'áół bee há ahoot'ígíí dóó bee hóholnígíí dóó ha'át'íishį́ awáalyahjí bee hak'ehást'ahígíí.

Ła' Ts'áadah Góne' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá' ajiłtsoh hak'ihodiit'ánígíí doo ajit'į́go hanitsáhákees nléí bee hasáanii bee hahwinist'iin doo indah t'áá' aaníí' áájít'į́go beehwéehozingo bee ach'aah hazhdoodzihígíí áłtso ájííłago.

T'áá háiidah doo t'áá'anííájít'į́go bee hak'ihó doot'ah da doo ájít'į́go. T'áá doo ajiit'į́go bee hak'éhest'ahgo kéyah t'áá nahwiiz'ándęę' dóó tówonanídí bíbeehazáanii k'izhnítí' ho'dí'nłigo áhoodzaa yęędaą́. Áádóó áldó' bee haz'áanii yee nihodoo'áahígíí doo bíłahgo yee há ní'hodoo'áół da.

Naakits'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá héiida bíł haz'ánígíí bá' áłchíníní dah bighan dah doo háii t'áoadah éíí baa tį́'doodáaldah. T'áá ajiłtsoh bee haz'áanii bik'ehgo bee háhóchį́.

Taa'ts'adah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtoh éí t'áá hozhnizingóó nijigháago dóó haghan azhoolíłgo bee há hazą́.

T'áá ajiłtsoh éí kéyah bii' hájinéehgo bee há hazą́ áádóó t'áá hohakéyah bíí' yah'aníjineehgo áldó' beeháhazą́.

Dį́įts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh náánałahjí kéyah biish dínóochéelgo doo atihodooníłgo bee há hazą́.

Ákondí díí béehazáanígíí éí doo choidoo'į́í da awáalyahjí naazt'i'ígíí bik'eezhoochééłgo. Áádóó áldo' kéyah t'aasi'ą́andęę' beehazáanii bíłiisihgo éí doo choii' doo'į́ída.

Ashdla'ts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh doone'é jílínígíí bee háhaz'ą́.

Héíídah éíí dóone'é nilínígíí doo baą́h doot'į́ídah.

Hastaą́ats'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Diné dóó sáanii neeyánígíí ádóone'é nilígíí dóó be'oodłą' ęíí doo bich'ą́ahgo adooyehgo báhazą́. Áłts'ą́ąjí aheel t'éego áhé'eskeh beehaz'áanii bik'ésti' áádóó ba'áłchiní hoodootleelgo bee báhazą́ áádóó áłts'á'ít'aashgo bee bá ahoot'į́'.

Ahidii' aashígíí áłts'ą́ąjí t'áábiniik'ehgo áłhaadoot'ash.

Hooghan hazą́ądoo éí iiná hadahaazt'í' dinétahjí dóó beehazáanii baanchį́.

Tsosts'idts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájįłtsoh kéyah t'áá adiighahágó hweehodooleelgo bee háhaz'ą́ doodaii' díkwíjilt'éegodah kéyah dajótą́go beeháhaz'ą́.

Hę́íídah éí t'ádoo biniinaanígó kéyah doo bighah doot'áół dah.

Tseebíłts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájįłtsoh bee ba'ahóót'í' t'áá hó adahnahojit'áago dóó nitsijikeesgo dóó hwe'oodłą' hólóogo díí bee há'ahoot'í'ígíí naanółahjí' hwe'oodłą'ígíí bee'izhdidoo'gáłgo bee haz'ą́. Dinétahjí hwe'oodłą'ígíí bee hwéehozín doo áádóó bee nazhnitin doo. Áádóó áldó' áájí bá hozhdísín doo.

Nahast'éíts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájįłtsoh t'ádooole'é baa ntsíjikeesgo bee hazdoodzihgo bee háhaz'ą́. Díí baa ntsíjikeesígíí éí héídah doo hání' iidoolíłda. Áádóó bikah nazhnitáago dóó nızhdíıláago bee hadeesdizh jinizingo béesh halne'é, naalkidídah doodaii' naaltsoos biyi'jį́' bee hazdoodzihgo bee háhaz'ą́.

Naadíń Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájįłtsoh ałah nijídleehgo dóó áłhiłdajidlį́go bee háhaz'ą́.

T'áá héídah éí doo íínízingo doo atah doolt'eełdah.

Naadiń Ła' Góne' Biyi' Yisdohígíí

T’áá ajiłtsoh bee há’ahóót’í’ hakéyah biwááshindoon atahjílłíigo doodaii’ naat’ánii ninádaji’niłgo.

T’áá ajiłtsoh aheelt’éego há’ahóót’i’ hakáh ana’áw’o’ dooleel hakéyah bi’yi’di.

Diné áyisí beebóholníníh biwááshindoon yee yáhwíidool’aałígíí. Díí bee ho’a’ígíí bee hadoodzih dóó t’áá bá náhoo’aa góne’ éí aná’á’ah dooleel. Áádóó t’áá ałtsoh aheelt’éego ánída’ji’ah dooleel t’aadoo ła’ bił ííshjáná ájósiní áádóó t’aahójinízingo ánáji’ah doo.

Naadiin Naakí Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ajiłtsoh diné bitah jílínígíí bee há ahóót’i’ bee haa’ahayáa dooleelígíí díí t’áá át’é kéyah dahsi’ánígíí doo nahasdzáán yee áłkáh ánájahígíí bá bóhoneedzánígíí há’at’ííshíí bee hólonígíí yee adoolwoł béeso dah, áádóó bee a’dooníłígíí binahjí’ yee íłłigo ádaantsikees dooleel t’áá bi sizínígíí yee hádidoo’nííł.

Naadiin Tád’ Góné Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ajiłtsoh ndazhdoolnishgo bee hahaz’á, t’áá hó naanish jinízínígíí, t’áá hó naanish hoł yá’át’éhehígíí díí naanish adínígíí bits’aq áhát’i.

T’áá ajiłtsho t’áadoo ho’dool chi’ídi aheelt’éego hach’i’ní’iilyéedoo naanishígíí bííghahgo.

T’áá ajiłtsoh ndajilnishígíí bee há ahoot’i beelt’eego hach’i’ ní’iily’éego binahjí’ t’ááhó dóó há áłchini yee hinádoo biló’ ashdlai’ii baqah ilínígí’ át’áo áádóó bi’óhjinéelánígíí há biidoot’ááł áhót’éédaq’ diné bee bikáh aná’áw’o’ adéé’.

T’áá ajiłtsoh éí bee há ahóót’i’ naanish yee da’ahótá’ígíí atah hazhdidooliıłgo dóó bee atah jidooghááłgo t’ááhó jizinígíí bee adaa’óhøjilyáa doo biniyé.

Naadiin Díí’ Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ajiłtsoh bee há ahóót’i’ haazhdoolyihgo dóó níık’eh njigháadoo áádóó naanish ahee’iikeedígíí bee ha’hazáánígíí át’áo nijinishdoo dóó ła’ ajıdah doo na’anishgo bee hoo’ aahgo t’áá biniyé hach’i’ azláadooleel.

Naadiin Ashdla’ Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ájiłtsoh bee há ahóót’i’ bik’ehgo’ iiná azhdoolíłígíí t’áá hó hats’íís yineelánígíí dóó ha’áłchini t’áá hoolta’go. Jó éí ch’iyáán lá, éé’ lá, hooghan lá, dóó azee’ ál’ııjıí bee aa’áháyánígíí lá dóó diné bee bıka’ánawo’ deé’ áádóó bee há ahoot’i’ háadidah naanish ásdiingo náıt’aq bee aa’ áháyánígíí t’áá hółóodoo, azhashııı dajitsaah ndi dóó hach’i’andhoot’i’ ndi, bił hijiinánii haq’ ódin silııgoda áádóó sa jizhlııgo doodaii’ hwe’iina’ bi’oh silııgo t’áadoole’é bits’aqadoo t’áá hó hwe’iina’ doo bee hóhólnııh da silııgo dah.

Amá jılłıgo dóó áłchínı jılłıgo bee há ahoot’i’ haa’ ahayáadoo áádóó háká ana’áw’o’do. Alchínı t’áá ajiłtsoh bimá dóó bizhé’é aheeskéego bi’dizhchínígíí doodai bimá dóó bizhé’é doo aheeskéego bi’dzhchínígíí da t’áá ajiłtsoh éí dinétahgı haa hastihgo bee ák’i hozhdoodlııł.

Naadiin Hastaq Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ajiłtsoh íízhdooltahgo bee ha’ahoot’i’. Alchínı t’óó ha’ áłtáadoo t’áájiik’e ’ııdooltah. Alchínı yázhi éí t’áá íyisı t’áá ııdooltah. Naanish bóhoo’aah baa da’ólta’ dahółqo doo áádóó hódahgo da’ólta’ígíí dahółqo doo t’áá áłtsonıbá áádóó hodahgo ółtaígíí áłdo’ bizhneelá nígi át’áo iizhdooltah.

Olta’ éí hółqóodo bila’ asdla’ii yee hadidoonııjı’ áádóó yee bidziildoo binahjí’ bee há adahazt’ı’ígíí yá hodisin doo. Díí éí yee ak’ı’diıtaqadoo bee ha’jólnııdoo t’aa áłtsojı’ k’eh bijinıı doo nááná’la’ dóone’é dóó óodłanı danilínígíí. Díí binahjí’ t’éı yá kéyah áhıı’ sinilígíí t’áadoo iıts’á’ı ayııł dandlıı doo.

Ámá dóó ázhé’é éı áłtsé aláájı’ bee bá ahoot’i’ bá’ áłchínı yaa ııdooltahígíí yee yáh hadoozih.

Naadiin Tsostsid Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ajiłtsoh bee há’áhoot’i’ t’áá hózhnızınjı’ atah bıłkeehojit’ıınígíí bił iiná azhdoolııł, bina’ ach’aqah dóó łahdóó bee ázhdoolwoł bee naas bee idahwiidoo’ áłígíí bee ák’ıhwiizhdoodlııł

T’áá ajiłtsoh bee há áhoot’i’ doo álıııniı dóó á’ı’ınígíí bee aa’áhyaqago éı heishıı íıshjánı íıyiılaaígíí bizhi’ bıkáadoo.

Naadiin Tseebı Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ajiłtsoh beehá áhoot’i’ diné áłáqá át’égo dóó nahasdzáán t’áá sı’áándéé bıbeehazá díí kw’é bee ha’oodzı’ígíí t’áá át’é bee baa’ ákohonııdzıı doo.

Naadiin Náhast’éı Góne’ Biyi’ Yisdzohígíí

T’áá ajiłtsoh bıłkééhojit’ınígíí éı łahdóó naanish bee’aká azhdoolwoł t’áá hwozhnızıngo. Díí binahjí’ t’áá’ hójızınıgı bee hazhdidoonııł.

Dıı bee há ahóót’ı’ígíí dóó t’áá hwozhnızınjı’ bee ndoo’nishgo éı t’áá ła’ı jınıtınıgo bee hóholnııh beehazaanıı yee hasánıjı’ át’ehígíí, éı binahjí’ baa’ ákóhwiındzin dóó dilzin, nááná’la’ bee bá áhoot’ı’ígíí dóó t’áá bınızınjı’ át’ehígíí, éı bık’ehgo áda’ ada’ alıınígíí t’áa áłtsonı diné bá át’é.

Dıı adahazt’ı’ígíí dóó t’áanıık’eh na’adáhıgı éı díı kéyah áhıı’sınıłígıı bınyé ályaa éı bıbehazáanıı doo bee al’aq’ á’téedah dooleel.

Tádíín Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Díí kwe'é ha' oodzi'ígíí éí heit'áo dah nááná ła' kéyah da si'áníígíí doodaí' dahjookahígíí doodaii' ła'jizí éí doo heit'áo dah ha'oodzígíí jidoołchqłda.